

United Nations

UN News

Global perspective Human stories

Search

[Advanced Search](#)

[AUDIO HUB](#) [SUBSCRIBE](#)

Right to online privacy at risk as governments engage in mass surveillance – UN expert

UN Photo/Jean-Marc Ferré | Special Rapporteur Ben Emmerson.

23 October 2014

States must be transparent about the nature of their electronic mass surveillance programmes, an independent United Nations counter-terrorism expert said today as he warned about the impact such measures might have on individuals' right to privacy.

"States need to squarely confront the fact that mass surveillance programmes effectively do away with the right to online privacy altogether," Ben Emmerson, Special Rapporteur on the [promotion and protection of human rights while countering terrorism](#), told the General Assembly body dealing with cultural, social and humanitarian issues (Third Committee) during the presentation his latest report.

"Measures that interfere with the right to privacy must be authorized by accessible and precise domestic law that pursues a legitimate aim, is proportionate and necessary," he [continued](#), adding that he refused to "accept the analogy that sending an email is like sending a post-card" as States' obligations under the [International Covenant on Civil and Political Rights](#) [📄] also extended to the digital world.

Mr. Emmerson has long emphasized the need for transparency and accountability in government intelligence gathering operations. In 2012, for instance, he criticized the United States District Court of Washington, D. C.'s "unjustified maintenance of secrecy" following its decision to refuse freedom of information requests by a British organization on extraordinary renditions.

In his current report on the protection and promotion of human rights while countering terrorism, the Special Rapporteur conceded that the fight against terrorism remained a critical priority and could, in principle, "form the basis of an arguable justification for mass surveillance of the internet." But, he stressed, bulk access technology remained "indiscriminately corrosive" of online privacy and impinged on "the very essence of the right to privacy."

Mr. Emmerson called on all Member States involved in mass surveillance to provide a detailed and evidence-based justification for the systematic interference of their citizens' privacy and emphasized the need for "strong and independent" oversight bodies that are "adequate for a review before these programmes are applied."

"Individuals must have the right to seek an effective remedy for any alleged violation of their online privacy rights," he said.

Independent experts or special rapporteurs are appointed by the UN [Human Rights Council](#) [📄] to examine and report back on a country situation or a specific human rights theme. The

positions are honorary and the experts are not UN staff, nor are they paid for their work.

◆ Receive daily updates directly in your inbox - [Subscribe here](#) to a topic.

◆ Download the UN News app for your [iOS](#) or [Android](#) devices.

TERROR

RELATED STORIES

In face of potential nuclear terrorism, States seek to strengthen UN-backed treaty

---

Security Council urges global cooperation to bring terrorist actors to justice

Annan hopes London terror bombings will not lead to racial profiling

NEWS TRACKER: PAST STORIES ON THIS ISSUE

UN expert regrets US court decision preventing oversight of intelligence services

12 April 2012

An independent United Nations counter-terrorism expert today expressed profound regret at a decision by a United States court to refuse freedom of information requests by a British organization on extraordinary renditions.

RESOURCES

- [Navigate the News](#)
- [Information for Broadcasters](#)
- [UN System Links](#)
- [Media Alert](#)
- [UN Journal](#)
- [Meetings Coverage](#)
- [Audiovisual Library](#)

SECRETARY-GENERAL

- [All Statements](#)
- [Official Travels](#)
- [Press Encounters](#)
- [SG Twitter](#)

SPOKESPERSON'S OFFICE

- [Latest Statements](#)
- [Briefing Highlights](#)
- [Briefing Transcripts](#)
- [Notes to Correspondents](#)

FIND US

- [UN News App](#)
- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [YouTube](#)
- [RSS](#)
- [Contact UN News](#)

**United
Nations**

DONATE

[A-Z SITE INDEX](#)

[COPYRIGHT](#)

[FAQ](#)

[FRAUD ALERT](#)

[PRIVACY NOTICE](#)

[TERMS OF USE](#)

Nederland stemde tegen de ‘sleepwet’ en toch staat nu alles klaar voor grootschalig aftappen

Het gevreesde sleepnet is er sluipenderwijs toch gekomen. Hoewel een meerderheid van de Nederlanders in 2018 tegen de ‘sleepwet’ stemde, is grootschalig aftappen van communicatie via internetkabels technisch mogelijk en binnenkort praktisch. Hiermee worden eerdere beloften van oud-minister Ronald Plasterk verbroken, blijkt uit informatie van toezichthouders TIB en CTIVD en gesprekken met betrokkenen.

Huib Modderkolk 16 mei 2022
Volkskrant

“The Panopticon Factor: Privacy and Surveillance in the Digital Age”

Jordanco SEKULOVSKI Ph.D.

Abstract

This paper questions the use of new technologies as tools of modern surveillance in order to: (a) advance the research done by Michel Foucault on panoptic techniques of surveillance and dominance; and (b) give new insights on the way we use these new surveillance technologies in violation of democratic principles and legal norms. Furthermore it questions Foucault's statements on the expansion of Bentham's Panopticon scheme as a universal model of modern day democratic institutions. Therefore the purpose of this paper is to (c) shed new light on the various ways the deployment of new technologies reinforces the Panopticon model; and (d) conduct analysis of the effects produced by the emerging modes of surveillance that empower various new mechanisms of domination and control of individuals. This research paper seeks to (e) examine to what extent technology influences the course of our social, political and behavioral changes; and to propose devices for (f) evaluation and transformation of democratic institutions and practices that rely on the use of modern communication tools and technologies. Our cities have become a new kind of technologically driven Panopticon and this model has achieved perfection as increasingly fragmented, disseminated and ubiquitous device of power and dominance.

Keywords: Michel Foucault, Jeremy Bentham, Panopticon, surveillance, body, power, knowledge, technologies of power, governmentality, technologies of the self, biopower, democracy

1. Introduction

First introduced in “Discipline and punish”, ‘Panopticism’ is as a social theory originally developed by French philosopher Michel Foucault. It established Foucault's

authority on surveillance issues and pushed him into the focus of the currently developing field of surveillance studies.

His unmatched skill and ingenuity in questioning and investigating the political as an integral part of the “art of living” (*technē tou biou*) led to new perspectives in comprehending the social instruments of dominance: namely, the insights into Jeremy Bentham's Panopticon prison model, revealing a disciplinary mechanism with universalizing function that explores various modalities of discipline as an apparatus of power.

In light of some recent socio-political events and developments the importance of Foucault's work becomes even more apparent than ever before. By constantly addressing the need to shed light on the various obscure political and institutional practices represented falsely to be in accordance with the law,¹ Foucault managed to grasp the panoptic nature of the modern democratic society and its institutions, ultimately changing the way we perceive power, knowledge and politics as a whole by unveiling the intricacies behind their intimate relationship. Foucault's inquiry moves towards an ethico-political critique, ultimately consolidated under the form of an aesthetical critique, or, what came to be known as hermeneutics of “technologies of the self.”

Foucault's project aims nothing short of “*aesthetics of existence*” as in art of living (*technē tou biou*), broadly speaking an all-encompassing individual (aesth)*ethics* that resists the attempts of assimilation of the private (sphere of self-improvement, self-empowerment and individual autonomy) by the public (sphere of politics, law, justice, moral etc.). Thus it can be argued that in a certain sense he moves towards certain aestheticization of the political, but not in the way many authors (such as Benjamin) argue—usually unfavorably; in Foucault's case it is not a question of “aestheticization of politics”, as in the case of fascism or communism—commonly given examples—or any other political project for that matter. The aesthetical is not perceived as a dimension of art in and of itself but as *technē* in the same way Foucault deployed and used it contextually as part of the

larger corpus of technologies of the self. Therefore Foucault's aesthetic of existence is an *art* or *technē* that takes into consideration the social and political skillfulness of the individual to perform duties as part of the citizenry. Foucault has never ceased to underline the importance of this crucial and pivotal role of each and every individual, as in being a citizen. Another important tool that Foucault promotes through the scope of technologies of the self is the corpus of *parrhesiastic techniques* aimed at cultivating free speech and individual autonomy that helps the task of cultivating the political skillfulness of the citizenry.

2. Panoptic evolution of disciplinary techniques

The multiplication of disciplinary techniques, Foucault prognosticated, have attained a pinnacle of supremacy benefiting the technological progress, while simultaneously and gradually being exposed through numerous revelations as documented in recent times.² Emerging from a doubtful and obscure political set of neo-conservative ideals these attempts are aimed at establishing long-term evolution platform of surveillance systems in the form of an All-seeing and All-knowing panoptic police state. The panoptic nature of the mode of government and socio-political system as a whole is revealed by the way various power structures deploy disciplinary techniques through institutional and political organization and mobilization in order to maintain social cohesion and obedience. There is an underlying tendency to look at this problem in a reductionistic manner, thus, setting forth into motion a redundant debate that focalizes solely on the problem of unrestricted state surveillance of individuals and ignores the larger issue of panoptic power in the current socio-political settings and institutions. It should be noted that in no way does this exhaust the problem of the modern-day panopticism. Therefore it is a necessity to shed light upon the various mechanisms of power that condition thought and belief systems and go beyond the confinement of academic and political debates, as part of a wider problem that concerns each

and every one of us as citizens as well as the future evolution of open democratic society and mode of governance.

3. The Panopticon model

Let us examine the particularity of the Panopticon model by giving a brief description of the interior design and conception of the building. It is conceived as being circular in shape, filled with individual cells that have two openings, one looking inward through a glass door and second looking outward through a small window on the wall. Every cell can accommodate only one individual. The inward ring shaped space of the building has a gallery that allows movement from one cell to another, also a cavity with central tower in the middle. It is a cylindrical type of building with multiple floors and a lantern shaped rooftop. From the central tower a supervisor can simply by using the tower's circular shape, look at everything that happens in each cell. In this manner, the central tower functions as an all-seeing eye that monitors people in the cells, and this is done in a completely anonymous way, because no one knows who is in the tower or even if there is anyone inside it at a particular point in time. This suggests a power of surveillance, which is completely anonymous, deindividualised, and non-material, a disembodied kind of power.³

One of the characteristics of the Panopticon is that anyone can enter the central tower at any given time. Foucault calls this a democratization of the exercise of power because it is also possible to monitor the supervisors.⁴ Therefore, we have a centralized model, with a visible center, where the inner movements remain invisible to the one who is being observed which allows for a dissemination of anonymous power, which is impalpable and unremittingly present. The impression of being under perpetual surveillance is in itself enough to run this kind of system of incarceration.

Such a framework for perpetual monitoring allows for creation of an effective economy of time and space. This ability of incessant immobile supervision means that “all

of the exercised power is nothing more than an optical effect.”⁵ We are able to observe everything, the entire time, all while the effects of power remain immaterial, impalpable and ubiquitous. Foucault notes that the supervising process is accompanied with simultaneous sampling and transfer of information, thus allowing for transcription of individual behavior and production of specific form of knowledge. Effectively it is this accumulation of knowledge that allows classification and categorization of the confined individuals, and functions as an intersection where knowledge meets power inside the Panopticon walls. Foucault highlights two important characteristics of the Panopticon laid out by Bentham himself: first, the Panopticon scheme can empower with “herculean strength” any plausible institution that will operate based on its model, and second, it constitutes a new way to give “power of mind over mind.”⁶

This herculean strength is exerted over any given individual in a way that it is never actually applied on the body itself. In a sense that it is comprised of some sort of immateriality and thus makes this process mobile migrating from mind to mind. According to Foucault it is this game-play between the herculean strength and the mind or the spirit that Bentham sought inside the Panopticon. The power of mind over mind is where we find the general disciplinary form of the Panopticon.

The power is exerted over the body but it is never actually applied on the body itself, being invisible it alters the spirit/mind of the individuals by subjugating the body primarily. The relation body/mind or body/spirit takes on another dimension because it's the body itself which bears the effects of being directly dominated, given its incarcerated, but it is the spirit the one who suffers the effects of individuation. Therefore it is important to examine carefully the effects of the “technologies of power”, exerted through the agency of various “techniques of domination.” Foucault draws attention to a particular subset of these technologies used for administering populations he dubs “techniques of governmentality”, i.e. a set of organized practices through which subjects are carefully fabricated in order to suit

certain modes of government (Michel Foucault 2003). These techniques allow for specific discourses to emerge in support of specific centers of power and render possible certain modes of social management of individuals. Foucault's attempt to unveil the internal mechanisms of power exerted over individuals through various techniques and practices of domination, led to the conclusion that the framework of generalized panopticism—in which disciplinary power functions—and its capacity to deploy a vast network of perpetual surveillance accompanied by immediate punitive power is gravely underestimated.⁷ What really made Foucault look closer at Bentham's Panopticon scheme was the simple realization that this particular model outgrew the creator's original idea. As Foucault argues, Bentham's Panopticon is not simply a model for a prison or "any sort of establishment, in which persons of any description are to be kept under inspection"⁸, but, it is a "model or a form for any kind of institution."⁹ Foucault sees Bentham's model, originally designed as a blueprint for variety of establishments the likes of inspection-houses, as applicable to any kind or form of institution. Hereafter we can fully comprehend Foucault's interest in the panoptic nature of present-day institutions, which operate inside a system that collects information as an extension of a centralized power scheme, integrally part of unprecedented exercise of power. It is from this point in history that we can trace the birth of the modern democratic institutions (Michel Foucault 2003).

4. The age of virtualized disciplinary power

The particularity and significance of the Panopticon scheme is that it allows for rapid evolution of disciplinary tools and practices while its core values and mechanisms of punitive and disciplinary power remain unaltered. Therefore, close observation and analysis of the actual terminal forms of power would be the most substantial way to examine its evolution outside the limits of any given institution in particular.

Gradually since the end of the 18th century entire regions of public and private life became interpenetrated by exponentially more and more sophisticated and complex systems of disciplinary power, subtly subjugating individuals through dissemination of disembodied power as demonstrated by the panoptic scheme. However, it is not until the second half of the 20th century that we begin to witness real multiplication of disciplinary practices and tools, as a progressive extension of the Panopticon cells, implemented through ever-increasing technologies of power and dominance.

There is a distinctive feature of the modern-day Panopticon system, we will refer to as *cellular dispersion of disciplinary practices and tools*.¹⁰

Let us focus our attention on one of the most recent, intrusive, terminal forms of power, the video-surveillance technology (CCTV). The ceaseless development of new technologies allows for uninterrupted expansion and proliferation of optical effects of power. What's at stake? Contested public space or the city in its entirety, as individuals are no longer incarcerated in a prison cell, technically speaking, but nonetheless are subject to permanent intrusion of privacy. The city itself is becoming a new kind of Panopticon, with CCTV cameras being installed everywhere the Panopticon's central tower is being fragmented and disseminated, thus becoming ubiquitous and at the same time increasingly mobile.¹¹

This conquest of space and organization according to the needs of the new disciplinary practices requires a new economy of time and space. The boundaries of the Panopticon become indiscernible and operate in an anonymous fashion. It doesn't matter anymore if someone is watching behind the camera monitors because every instant is recorded for further use and documentation. This continuous event-logging allows simultaneous video surveillance of individuals, in-bulk and en-masse, or, in other words new form of conquest through creation of new economy of time and space. The Panopticon now disposes with new powers that allow a spatiotemporal conquest of the human habitat, because at this point of technological prowess we can go back and see what happened in particular

time and place/space, thus acquiring new supervisory powers unimaginable in Bentham's era. We live in an era in which *we master time as a tool for monitoring and subjugating individuals* in a manner unprecedented in the history of humanity. In my opinion, we witness the implementation of a new disciplinary system of power, a new form of *virtualized system of disciplinary power*.

Why do I say *virtualized*?

Because the most important characteristics of the Panopticon: non-materiality, disembodied and anonymous exercise of power, the undetectable absence or presence of those watching and the possibility to be monitored at any time, are of virtualized nature—having potentiality or effectuality while being in a state of perpetual (dis)simulation.

Virtualized systems of disciplinary power should not be confused with so-called systems of virtual reality, because they are not some sort of *simulation of reality*, they are used as tools for total *domination of reality* as we know and experience. We are faced with the ambition of total control in all areas of public and private life. With the implementation of the video-surveillance techniques such as CCTV (as one of Panopticon's most recent extensions) Bentham's dream really achieves itself beyond its initial imagination.

However, the exercise of panoptic power does not stop only at the video-surveillance level, the possibilities augment constantly with the increased technological domination of society and our overall dependence on technology in all aspects of our daily lives, such as the use of the internet and the increasing number of mobile devices we use to connect to it.¹²

For instance, since the emergence of web-based social networks in the 90s and their integration with GPS location based services, individuals who use various social networks put highly sensitive information in their personal profiles, such as full name, home address, contact information, birth date, family tree, job description, personal hobbies,

check-ins at given locations at various times etc. All of this allows for targeted tracking of individuals through professional, personal and psychological profiling.¹³

Foucault expanded the theme of technologies of power to include that of technologies of the self, highlighting a vulnerability or weakness in the exercise of power by accentuating the importance of technologies of the self as means of creating an individual autonomy within the macro-disciplinary system. He viewed power as a field of multiple relationships that produce series of sprawling effects of domination, which are neither stable nor sustainable (Michel Foucault 1976). Modern power cannot be located because it is being exerted throughout a multitude of indefinite sources, it is not fixed but rather mobile and cannot be grasped nor shared. The idea of power as being rooted in macro-structures is, for Foucault, wrong and to explain why he gives an iceberg analogy-where the tip of the iceberg as a first hint or revelation of something larger or more complex is actually much smaller than the real submerged body—consequently introducing an idea that follows rather a postmodern perspective of heterogeneous, diverse, multiple, discontinuous, and above all a productive power rather than destructive one. Disciplinary power is a positive, productive, multiplying force and supported by material extensions it emerges simultaneously in multiple relationships.¹⁴ Foucault's power builds individuals, gives sense of one's own body and identity, and, it is to be found everywhere. Asymmetrically, these new techniques of domination over individuals exercised as part of the framework of generalized panopticism, inadvertently encourage new individual experiences of selfhood, allowing new practices and forms of technologies of the self to emerge.

5. 1787

Foucault still gathers criticism for allegedly failing to propose a new political model of governance in order to surpass the limitations of the current revealed through his research. His critical studies on political power structures and mechanisms undermine any

accusations that he has renounced bearing any form of political responsibility. I would argue that Foucault never sought to replace the incumbent with a new model of governance. By simply criticizing the very schematics of power he wasn't willing to propose another alternative scheme in order to replace the current one, because by doing so he knew that this would continue to nurture the very essence of the problem, the *self-sufficiency of power*¹⁵.

The notion of power is crucial to our understanding of Foucault's position. Traditional theories of power tend to represent it as a macrostructure, concentrated in the hands of a ruling class as opposed to commoner's class. While this kind of analysis is useful in helping us reveal some of the terminal forms of power and its extensions, it is by no means an exhaustive survey of the topic of power and dominance. This is the very reason why Foucault tried to establish a combined power/knowledge theory by showing that both, power and knowledge, and their tentacles dig deeper than we could ever imagine and that there is no clear line of distinction between them, thus it is best if they are analyzed together in pair. Therefore the criticism that Foucault had some sort of indifference in proposing a new political model of social organization is consistent only within a traditional view of class-power struggle schemes. It is the socio-political frame or logic itself that needs to be put under scrutiny, not through revolutionary lens but by shifting the way we see ourselves as individuals and society as a whole.

In "The End of History and the Last Man," Francis Fukuyama argues that "the present world seems to confirm that the fundamental principles of socio-political organization have not advanced terribly far since 1806."¹⁶ In agreement with the views of Alexandre Kojève, Fukuyama considers the French revolution to be a historical endpoint that establishes the fundamental principles of modern-day socio-political organization, i.e., the principles of liberty and equality. According to Fukuyama our political ideals and modes of governance have not advanced very far since, and are simply being implemented extensively around the world in a process that is ongoing to this very day—under the guise of globalization.

Coinciding, the writings of Jeremy Bentham on the Panopticon prison model predate Fukuyama's estimate by a small time margin dating back only few years to 1787. A reformulation of Fukuyama's view to include Foucault's arguments delivers the following statement: *the fundamental principles of panoptic surveillance and disciplinary control–Foucault argues–as well as the principles of socio-political organization–Fukuyama and Kojève argue–have not advanced very far since 1787*; highlighting the simultaneous occurrence of the French revolution and the Panoptic model as fundamental principles of socio-political organization. Consequently, these combined arguments expand the scope of the socio-political changes further back, from 1806 to 1787, at a time in history when the mechanisms of panoptic surveillance and disciplinary control coalesced with the underlying fundamental political principles in becoming the backbone of modern socio-political organization and control.

6. Conclusion

Foucault's research on panopticism has drastically changed the political landscape by forcing traditional narratives to be reviewed in a new light visibly marking new turning point in humanities in general. Therefore, leaving us indebted to further question what are we in our actuality as a society. This is possible by further exposing the power structures involved in the process of production and assimilation of knowledge. The well-established authority of science has come under scrutiny as well, because as Foucault has demonstrated the scientific corpus of knowledge is far from being unbiased or independent since it constitutes an integral part of the power structures in place; therefore allowing us to question the aims, goals and objectives of the ensemble of knowledge produced.

One of Foucault's biggest achievement is the meticulous documentation of the anatomy of power by the ubiquitous Panopticon scheme used to empower various institutions that use this model and exercise disciplinary power. In Chomsky & Foucault (2006) he

reveals that the real political responsibility and “true political task is to criticize the gameplay of the supposedly neutral and independent institutions; to criticize and blast them to this extent that the obscurely exercised political violence on the inside gets revealed in order for us to be able to fight against them” (p. 53).¹⁷ This means that *the only means of resistance* we have at our disposal is to shed light, to put all of these practices in the spotlight, and to incessantly try to expose them to the public eye. Therefore, as Foucault argues, the only viable alternative is to find ways to improve the current model and gradually seek replacement when many necessary conditions are met that will allow a gradual shift in the balance of power in favor of something new.

---

¹ In recent times examples abound where democratic governments overstep their constitutionally prescribed roles through unconstitutional acts such as conduct mass bulk surveillance, crush public dissent by arresting whistleblowers and all of those speaking out against governmental abuses, treat with violence peaceful assemblies solely attempting to petition democratic governments for redress, conduct extrajudicial drone assassinations and tortures etc.

² Whistleblowing practices are nothing new, nevertheless it is noteworthy to mention one of the most recent cases concerning the nature and the magnitude of the revelations that were exposed to the public. On June 5, 2013, Glenn Greenwald published an article in the Guardian revealing that the National Security Agency (NSA) was collecting telephone records of millions of telephone customers in bulk. Next, The Washington Post published the details of an Internet surveillance program called PRISM, which showed how the NSA obtained direct access to the systems of nine Internet companies, including Google, Facebook, and Apple. With the first revelation, we learned the government can collect the numbers of both parties on a call, as well as information about the duration and the location of parties involved in the conversation. From these unique identifiers known as meta-data the government can effectively track down the caller. The second revelation about PRISM puts all major Internet players in a compromising position because the companies all agreed to comply with government demands to unrestricted access of user data. Since these first series of revelations we have seen new and steady waves of shocking revelations, each time more disturbing than the one before.

---

³ For more detailed description of the Panopticon, refer to: BENTHAM, Jeremy. *Panopticon: Or the Inspection House (1791)*, Kessinger Publishing, 2009.

⁴ See FOUCAULT, Michel. *Le Pouvoir psychiatrique, Cours au Collège de France. 1973-1974*, Paris, Seuil, Gallimard, 2003, p. 78.

⁵ *Ibid.*, p. 79.

⁶ See *Ibid.*, p. 76.

Bentham introduces the concept of “a new mode of obtaining power of mind over mind” in the Preface to the “Panopticon: Or the Inspection House (1791).”

⁷ A recent example of the reach and complexity of modern-day surveillance techniques, and their terminal forms of power being gravely underestimated as Foucault warned, was the Edward Snowden affair that revealed to the public a draconian governmental apparatus used by the US government and its allies in an effort to spy on the entire globe, reminiscent only of works of fiction such as 1984 by George Orwell and Brave New World by Aldous Huxley.

⁸ See BENTHAM (2003).

⁹ *Ibid.*, p. 75.

¹⁰ I introduce the idea of *cellular dispersion of disciplinary practices and tools* for the first time in my book:

Sekulovski, J. (2013). Panoptisme Généralisé. In F.Laruelle & G Grelet (Eds.), *Postures et pratiques de l'Homme: libéralisme, philosophie non-standard et pensée japonaise*. (pp. 123-139). Paris, France: L'Harmattan.

¹¹ For example, there is a massive proliferation of optical devices such as CCTV cameras in the public areas of modern day cities. The figures show that currently only in Britain, there are more than 4 million CCTV cameras installed in public spaces across the country. Only in London there are approximate figures of 500,000 cameras. Another example is France, where now there are over 340,000 CCTV cameras installed with a particularly high concentration in Paris, up to two-thirds and constantly increasing, with yearly growth between 25000 and 30000 new CCTV systems.

Source: « Vidéosurveillance »,

[http://fr.wikipedia.org/wiki/Vid%C3%A9osurveillance#En_France], (page consulted November 28, 2015).

¹² In recent times, few attempts of passing several laws created unprecedented controversy. These laws tried to give authorization to the signatory countries to combat international counterfeiting in a more efficient way, but at the expense of freedom of expression over the Internet. These laws tried to allow continuous monitoring of our privacy on the Internet without the need for prior judicial authorization. They are: ACTA (Anti-counterfeiting Trade Agreement), SOPA (Stop Online Piracy Act) and PIPA (PROTECT IP Act). Other acts such

---

as the NDAA (National Defense Authorization Act) in the United States are even more dangerous to the lives and freedoms of its citizens. While SOPA and ACTA can be used for the surveillance of individuals on the Internet without prior judicial authorization, the NDAA, under the pretext of fighting terrorism threats, wants to establish martial law over the entire territory of the US ready to be used at any time without previous warning, a sort of permanent martial law under disguise. The law in question can exercise absolute power, where the legal indefinite detention without trial and torture of American citizens on mere suspicion becomes a state prerogative. While public action has achieved success in the battles against the ACTA, SOPA and PIPA bills, the NDAA passed the vote in the state Senate on December 2012, thus enforcing a *democracy of suspended rights* on all American citizens.

¹³ A lesson that should have been learned from the world's most recent history is that various forms of political regimes have used costly state operated apparatus to try and gather these kind of individual information while encountering great difficulties. On the contrary, we are now willingly giving away all of these information by entrusting it in the hands of multinational corporations every time we use social networks. Intelligence gathering agencies such as the National Security Agency (NSA) or The Government Communications Headquarters (GCHQ) gather this kind of personal information with ease by readily disposing of every piece of private information we put online that would be very difficult to collect otherwise.

¹⁴ See FOUCAULT, Michel. *Histoire de la sexualité I, La volonté de savoir*, Paris, Gallimard, 1976.

¹⁵ *Self-sufficiency of power* refers to an enclosed system of power/knowledge with a distinctive feature of being able to reproduce itself indefinitely. Since the couplet power/knowledge is inseparable and there is no clear line of distinction between them, from a Foucauldian perspective being simply two sides of the same coin, it can be said that power and knowledge constitute one single self-sufficient and auto-referential system that can indiscriminately perpetuate itself. François Laruelle speaks of philosophy (as a specific form of knowledge) likewise, and, of self-sufficient or self-contained practice of philosophy because of its inherent ability to perpetually reproduce itself acting as enclosed auto-referential system that has the unilateral capacity to incorporate new types of knowledge under its authority.

¹⁶ See FUKUYAMA, Francis. *The End of History and the Last Man*, New York, Free Press, 1992. Fukuyama contends that "Alexandre Kojève, the great Russian-French interpreter of Hegel, argued that history as such had ended in the year 1806 with the Battle of Jena-Auerstadt, when Napoleon defeated the Prussian monarchy and brought the principles of liberty and equality to Hegel's part of Europe. In his typically ironic and playful way, Kojève suggested that everything that had happened since 1806, including the *sturm und drang* of the twentieth century with its great wars and revolutions, was simply a matter of backfilling. That is, the basic principles of modern government had been established by the time of the Battle of Jena; the task thereafter was not to find new principles and a higher political order but rather to implement them through larger and larger parts of the world" (Fukuyama, Kindle HD, 2011). Fukuyama agrees with this assessment and considers that it deserves to be taken

---

seriously. So instead of 1989 as the year when history ends he argues instead in favor of Kojève's position which sets the year as 1809.

¹⁷ For more detailed account see: CHOMSKY, Noam et FOUCAULT, Michel. *Sur la nature humaine, Comprendre le pouvoir, Interlude*, Bruxelles, Éditions Aden, 2006, p. 53.

Reference list:

- BENTHAM, J. (2009). *Panopticon: Or the Inspection House* (1791), Kessinger Publishing.
- COHEN, D.E. (2010). *Mass Surveillance and State Control*. New York : Palgrave Macmillan.
- CHOMSKY, N. & FOUCAULT, M. (2006). *Sur la nature humaine, Comprendre le pouvoir, Interlude*. Bruxelles, Éditions Aden.
- DERECK, J. & DRAFFAN, G (2004). *Welcome to the Machine Science. Surveillance and the Culture of Control*. Chelsea Green Publishing Company.
- FOUCAULT, M. (1975) *Surveiller et punir*. Paris: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (1976). *Histoire de la sexualité I, La volonté de savoir*. Paris: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (1994a). *Dits et Écrits 1954-1988, tome II*. Paris: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (1994b). *Dits et Écrits 1954-1988, tome IV*. Paris: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (2003). *Le Pouvoir psychiatrique, Cours au Collège de France. 1973-1974*. Paris: Seuil, Gallimard.
- FUCHS, C., BOERSMA, K., ALBRECHTSLUND, A., & SANDOVAL, M. (Eds.). (2012). *Internet and Surveillance. The Challenges of Web 2.0 and Social Media (Routledge Studies in Science, Technology and Society)*. New York: Routledge.
- FUKUYAMA, F. (1992). *The End of History and the Last Man*. New York: Free Press.
- FUKUYAMA, F. (2011). *The Origins of Political Order* [Kindle HD]. Retrieved from <http://www.amazon.com/>
- KRUEGLE, H. (2011). *CCTV Surveillance: Video Practices and Technology*. Newton: Butterworth-Heinemann.
- KAZASHI, N. (2009). *Acting-Intuition and Pathos in Nishida and Miki: For the Invisible of the Post-Hiroshima Age, or Irradiated Bodies of Power*. *Diogenes*: 57(3), 89–102.
- LARUELLE, F. (2008). *Introduction aux sciences génériques*. Paris: Éditions Petra.
- SEKULOVSKI, J. (2013). *Postures et pratiques de l'Homme: libéralisme, philosophie non-standard et pensée japonaise*. Paris: L'Harmattan.

Author information

Jordanco SEKULOVSKI, Ph.D.
(ヨルダンチョ・セクロフスキ)

Associate Researcher and Part-time Lecturer
Graduate School of Humanities, Kobe University, Japan

Associate Researcher
East-Asian Research Center, Kyoto University, Japan

"De Panopticon-factor: privacy en toezicht in de digitale wereld"

Leeftijd"

Jordanco SEKULOVSKI Ph.D.

Abstract

In dit document wordt het gebruik van nieuwe technologieën als instrumenten voor moderne surveillance ter discussie gesteld om: (a) vooruitgang te boeken;

het onderzoek van Michel Foucault naar panoptische technieken van surveillance en dominantie; en (b) geef

nieuwe inzichten over de manier waarop we deze nieuwe surveillancetechnologieën gebruiken in strijd met democratische principes

en wettelijke normen. Verder stelt het de verklaringen van Foucault over de uitbreiding van Bentham's in vraag

Panopticon-schema als universeel model van moderne democratische instellingen. Daarom is het doel van

dit document is bedoeld om (c) nieuw licht te werpen op de verschillende manieren waarop de inzet van nieuwe technologieën de

Panopticon-model; en (d) het uitvoeren van een analyse van de effecten die worden veroorzaakt door de nieuwe vormen van toezicht

die verschillende nieuwe mechanismen van overheersing en controle van individuen mogelijk maken. Dit onderzoekspaper zoekt

om (e) te onderzoeken in hoeverre technologie het verloop van onze sociale, politieke en gedragsmatige

veranderingen; en om apparaten voor te stellen voor (f) evaluatie en transformatie van democratische instellingen en

praktijken die afhankelijk zijn van het gebruik van moderne communicatiehulpmiddelen en -technologieën. Onze steden zijn een geworden

nieuw soort technologisch aangedreven Panopticon en dit model heeft steeds meer perfectie bereikt

gefragmenteerd, verspreid en alomtegenwoordig apparaat van macht en dominantie.

Sleutelwoorden: Michel Foucault, Jeremy Bentham, Panopticon, surveillance, lichaam, macht, kennis,

technologieën van macht, overheid, technologieën van het zelf, biomacht, democratie

1. Inleiding

Voor het eerst geïntroduceerd in "Discipline en straffen", is 'panopticisme' als een sociale theorie oorspronkelijk ontwikkeld door de Franse filosoof Michel Foucault. Het vestigde Foucault's

autoriteit op het gebied van bewakingskwesties en dwalde hem in de focus van de zich momenteel ontwikkelende gebied van surveillancestudies.

Zijn ongeëvenaarde vaardigheid en vindingrijkheid in het ondervragen en onderzoeken van de politieke als integraal onderdeel van de "kunst van het leven" (*techny tou biou*) leidde tot nieuwe perspectieven in de sociale instrumenten van dominantie begrijpen: namelijk de inzichten in Jeremy Bentham's Panopticon-gevangenismodel, dat een disciplinair mechanisme onthult met universalisering functie die verschillende modaliteiten van discipline verkent als een machtsapparaat.

In het licht van enkele recente sociaal-politieke gebeurtenissen en ontwikkelingen is het belang van Foucaults werk wordt nog duidelijker dan ooit tevoren. Door voortdurend aan te pakken de noodzaak om licht te werpen op de verschillende obscure politieke en institutionele praktijken die worden vertegenwoordigd ten onrechte in overeenstemming zijn met de wet, 1 Foucault slaagde erin de panoptische aard te begrijpen van het moderne democratische samenleving en haar instellingen, die uiteindelijk de manier waarop we waarnemen veranderen macht, kennis en politiek als geheel door de fijne kneepjes achter hun intieme relatie. Foucaults onderzoek beweegt zich uiteindelijk in de richting van een ethisch-politieke kritiek geconsolideerd in de vorm van een esthetische kritiek, of wat bekend kwam te staan als hermeneutiek van 'technologieën van het zelf'.

Foucaults project streeft niets minder dan '*esthetiek van het bestaan*' na, zoals in de kunst van het levende (*techny tou biou*), in grote lijnen een alomvattende individuele (esth)ethiek die verzet zich tegen pogingen tot assimilatie van het privé (sfeer van zelfverbetering, zelfbekrachting en individuele autonomie) door het publiek (politiek, recht, justitie, moreel enz.). Zo kan worden gesteld dat hij in zekere zin naar bepaalde esthetisering van het politieke, maar niet op de manier waarop veel auteurs (zoals Benjamin) argumenteren - meestal ongunstig; in het geval van Foucault gaat het niet om "esthetisering van politiek", zoals in het geval van fascisme of communisme (algemeen gegeven voorbeelden) of enig ander politiek project trouwens. Het esthetische wordt niet gezien als een dimensie van kunst in en van zelf, maar als *techny* op dezelfde manier waarop Foucault het contextueel gebruikte en gebruikte als onderdeel van de

groter corpus van technologieën van het zelf. Daarom is Foucaults esthetiek van het bestaan een *kunst* of *technē* die rekening houdt met de sociale en politieke bekwaamheid van het individu om taken uitvoeren als onderdeel van de burgerij. Foucault heeft altijd het belang benadrukt van deze cruciale en cruciale rol van elk individu, zoals in het burgerschap. Een andere belangrijk instrument dat Foucault promoot via de reikwijdte van technologieën van het zelf is de corpus van *parrèsiastische technieken* gericht op het cultiveren van vrije meningsuiting en individuele autonomie dat helpt bij het cultiveren van de politieke bekwaamheid van de burgerij.

2. Panoptische evolutie van disciplinaire technieken

De vermenigvuldiging van disciplinaire technieken, voorspelde Foucault, heeft een toppunt van suprematie bereikten ten gunste van de technologische vooruitgang, terwijl tegelijkertijd en geleidelijk aan ontmaskerd door talrijke onthullingen zoals gedocumenteerd in de afgelopen tijd. 2 Deze pogingen komen voort uit een twijfelachtige en obscure politieke reeks neoconservatieve idealen zijn gericht op het opzetten van een langetermijnevolutieplatform van bewakingssystemen in de vorm van: een Alziende en Alwetende panoptische politiestaat. De panoptische aard van de modus van overheid en sociaal-politiek systeem als geheel wordt onthuld door de manier waarop verschillende machts structuren implementeren disciplinaire technieken door middel van institutionele en politieke organisatie en mobilisatie om de sociale cohesie en gehoorzaamheid te behouden. Er is een onderliggende neiging om op een reductionistische manier naar dit probleem te kijken, en zo in beweging te komen overbodig debat dat zich uitsluitend richt op het probleem van onbeperkt staatstoezicht op individuen en negeert het grotere probleem van panoptische macht in de huidige sociaal-politieke instellingen en instellingen. Opgemerkt moet worden dat dit op geen enkele manier het probleem van de modern panopticisme. Daarom is het noodzakelijk om licht te werpen op de verschillende machtsmechanismen die gedachten en geloofssystemen conditioneren en verder gaan dan de beperking van academische en politieke debatten, als onderdeel van een breder probleem dat elk van hen aangaat

en ieder van ons als burgers, evenals de toekomstige evolutie van een open democratische samenleving en wijze van bestuur.

3. Het Panopticon-model

Laten we de bijzonderheid van het Panopticon-model onderzoeken door een korte beschrijving van het interieurontwerp en de conceptie van het gebouw. Het is opgevat als zijnde cirkelvormig, gevuld met afzonderlijke cellen met twee openingen, waarvan één naar binnen gericht door een glazen deur en ten tweede naar buiten kijkend door een klein raam aan de muur. Elk cel kan slechts één persoon herbergen. De binnenste ringvormige ruimte van het gebouw heeft een galerij die beweging van de ene cel naar de andere toelaat, ook een holte met centrale toren erin het midden. Het is een cilindrisch gebouw met meerdere verdiepingen en een dak in de vorm van een lantaarn. Vanuit de centrale toren kan een toezichthouder eenvoudig door gebruik te maken van de ronde vorm van de toren kijken naar alles wat er in elke cel gebeurt. Op deze manier fungeert de centrale toren als een alziend oog dat mensen in de cellen in de gaten houdt, en dit in een volledig anonieme manier, omdat niemand weet wie er in de toren is of zelfs of er iemand in de toren is bepaald tijdstip. Dit suggereert een macht van toezicht, die volledig is anoniem, niet-geïndividualiseerd en immaterieel, een onstoffelijke vorm van macht. ³

Een van de kenmerken van het Panopticon is dat iedereen de centrale kan betreden toren op elk moment. Foucault noemt dit een democratisering van de machtsuitoefening omdat het ook mogelijk is om toezicht te houden op de begeleiders.⁴ Daarom hebben we een gecentraliseerde model, met een zichtbaar centrum, waar de innerlijke bewegingen onzichtbaar blijven voor degene die is geobserveerd worden wat een verspreiding van anonieme macht mogelijk maakt, wat ongrijpbaar is en onophoudelijk aanwezig. De indruk voortdurend onder toezicht te staan is op zichzelf genoeg om een dergelijk systeem van opsluiting te leiden.

Een dergelijk raamwerk voor eeuwigdurende monitoring maakt het mogelijk om een effectieve economie van tijd en ruimte. Dit vermogen van onophoudelijk immobiel toezicht betekent dat "alle

van de uitgeoefende macht is niets meer dan een optisch effect." 5 We zijn in staat om te observeren alles, de hele tijd, terwijl de effecten van macht immaterieel, ongrijpbaar en alomverteenwoordigd. Foucault merkt op dat het supervisieproces gepaard gaat met gelijktijdige bemonstering en overdracht van informatie, waardoor transcriptie van individueel gedrag mogelijk wordt en productie van een specifieke vorm van kennis. In feite is het deze opeenhoping van kennis die classificatie en categorisering van de opgesloten individuen mogelijk maakt, en functioneert als een kruispunt waar kennis en macht elkaar ontmoeten binnen de Panopticon-muren. Foucault belicht twee belangrijke kenmerken van het door Bentham . ontworpen Panopticon zichzelf: ten eerste kan het Panopticon-schema elke aannemelijke kracht geven met "herculische kracht" instelling die zal opereren op basis van haar model, en ten tweede, het vormt een nieuwe manier om te geven "kracht van geest over geest." 6

Deze enorme kracht wordt uitgeoefend op een bepaald individu op een manier dat het is nooit echt toegepast op het lichaam zelf. In zekere zin bestaat het uit een soort van immaterialiteit en maakt dit proces dus mobiel migrerend van geest naar geest. Volgens Foucault, het is dit spel tussen de herculische kracht en de geest of de geest die Bentham zocht in het Panopticon. De kracht van de geest over de geest is waar we de . vinden algemene disciplinaire vorm van het Panopticon.

De kracht wordt uitgeoefend op het lichaam, maar wordt nooit daadwerkelijk op het lichaam uitgeoefend omdat het onzichtbaar is, verandert het de geest/geest van de individuen door het lichaam te onderwerpen in de eerste plaats. De relatie lichaam/geest of lichaam/geest krijgt een andere dimensie omdat het de lichaam zelf dat de gevolgen draagt van direct gedomineerd te worden, gezien zijn opsluiting, maar het is de geest degene die lijdt onder de gevolgen van individuatie. Daarom is het belangrijk om te onderzoeken zorgvuldig de effecten van de "machtstechnologieën", uitgeoefend door tussenkomst van verschillende "technieken van overheersing." Foucault vestigt de aandacht op een bepaalde subset hiervan technologieën die worden gebruikt voor het beheer van populaties die hij "technieken van gouvernementaliteit" noemt, dat wil zeggen: een reeks georganiseerde praktijken waardoor onderwerpen zorgvuldig worden gefabriceerd om te passen

bepaalde bestuursvormen (Michel Foucault 2003). Deze technieken zorgen voor specifieke discourses die opkomen ter ondersteuning van specifieke machtscentra en zekerheden mogelijk maken manieren van sociaal beheer van individuen. Foucaults poging om het innerlijke te onthullen machtsmechanismen die over individuen worden uitgeoefend door middel van verschillende technieken en praktijken van overheersing, leidde tot de conclusie dat het raamwerk van veralgemeend panopticisme – waarin disciplinaire machtsfuncties en zijn vermogen om een uitgebreid netwerk van eeuwigdurende toezicht vergezeld van onmiddellijke bestraffing wordt ernstig onderschat. 7 Wat? echt deed Foucault beter kijken naar Bentham's Panopticon-schema, was het simpele besef dat dit specifieke model het oorspronkelijke idee van de maker ontgroei. Zoals Foucault stelt, is Bentham's Panopticon is niet zomaar een model voor een gevangenis of "elke soort inrichting, waarin personen" van welke beschrijving dan ook, moeten onder inspectie worden gehouden"⁸, maar het is een "model of een formulier voor welke soort dan ook" van instelling." ⁹ Foucault ziet het model van Bentham, oorspronkelijk ontworpen als blauwdruk voor afwisseling van inrichtingen zoals inspectiehuizen, zoals van toepassing op elke vorm van instelling. Hierna kunnen we Foucaults interesse in de panoptische aard van hedendaagse instellingen, die opereren binnen een systeem dat informatie verzamelt als een uitbreiding van een gecentraliseerd machtsstelsel, integraal onderdeel van ongekende machtsuitoefening. Het is vanaf dit punt in de geschiedenis dat we de geboorte van de moderne democratische instellingen kunnen volgen (Michel Foucault 2003).

4. Het tijdperk van gevirtualiseerde disciplinaire macht

De bijzonderheid en het belang van het Panopticon-schema is dat het zorgt voor: snelle evolutie van disciplinaire instrumenten en praktijken, terwijl de kernwaarden en mechanismen van bestraffende en disciplinaire bevoegdheden blijven ongewijzigd. Daarom, nauwkeurige observatie en analyse van de feitelijke eindvormen van macht zou de meest substantiële manier zijn om de evolutie buiten de grenzen van een bepaalde instelling in het bijzonder.

Geleidelijk aan sinds het einde van de 18e eeuw hele regio's van publiek en privaat het leven werd doordrongen van exponentieel meer en meer verfijnd en complex systemen van disciplinaire macht, waarbij individuen op subtiele wijze worden onderworpen door de verspreiding van onstoffelijke kracht zoals aangetoond door het panoptische schema. Het is echter niet tot de tweede helft van de 20e eeuw beginnen we getuige te zijn van een echte vermenigvuldiging van disciplinaire maatregelen praktijken en hulpmiddelen, als een progressieve uitbreiding van de Panopticon-cellen, geïmplementeerd via steeds toenemende technologieën van macht en dominantie.

Er is een onderscheidend kenmerk van het moderne Panopticon-systeem, we zullen verwijzen naar als *cellulaire verspreiding van disciplinaire praktijken en instrumenten*. 10

Laten we onze aandacht richten op een van de meest recente, opdringerige, terminale vormen van power, de videobewakingstechnologie (CCTV). De onophoudelijke ontwikkeling van nieuwe technologieën zorgen voor ononderbroken uitbreiding en proliferatie van optische effecten van macht. Wat staat er op het spel? Omstreken openbare ruimte of de stad in zijn geheel, zoals individuen dat niet meer zijn technisch gezien in een gevangeniscel opgesloten, maar niettemin onderworpen aan permanente inbreuk op de privacy. De stad zelf wordt een nieuw soort Panopticon, met CCTV overal camera's worden geïnstalleerd De centrale toren van het Panopticon wordt gefragmenteerd en verspreid, waardoor het alomtegenwoordig en tegelijkertijd steeds mobieler wordt. 11

Deze verovering van ruimte en organisatie volgens de behoeften van de nieuwe disciplinaire praktijken vereisen een nieuwe economie van tijd en ruimte. De grenzen van de Panopticon wordt onzichtbaar en werkt anoniem. Het maakt niet uit niet meer als iemand achter de cameramonitor kijkt, want elk moment is geregistreerd voor verder gebruik en documentatie. Deze continue gebeurtenisregistratie maakt het mogelijk: gelijktijdige videobewaking van individuen, in-bulk en massaal, oftewel nieuw vorm van verovering door het creëren van een nieuwe economie van tijd en ruimte. Het Panopticon nu beschikt over nieuwe bevoegdheden die een ruimte-tijdelijke verovering van de menselijke habitat mogelijk maken, omdat op dit punt van technologische bekwaamheid kunnen we teruggaan en zien wat er in het bijzonder is gebeurd

tijd en plaats/ruimte, waardoor nieuwe toezichtsbevoegdheden worden verkregen die ondenkbaar waren in de tijd van Bentham.

We leven in een tijdperk waarin *we de tijd beheersen als een instrument om individuen te volgen en te onderwerpen*

op een manier die ongekend is in de geschiedenis van de mensheid. Naar mijn mening zijn we getuige van de implementatie van een nieuw disciplinair machtssysteem, een nieuwe vorm van *gevirtualiseerd systeem van disciplinaire macht*.

Waarom zeg ik *gevirtualiseerd*?

Omdat de belangrijkste kenmerken van het Panopticon: non-materialiteit, onstoffelijke en anonieme machtsuitoefening, de niet-detecteerbare afwezigheid of aanwezigheid van degenen die kijken en de mogelijkheid om op elk moment te worden gevolgd, zijn van gevirtualiseerde natuur - potentie of effectualiteit hebben terwijl je in een staat van voortdurende (dis)simulatie bent.

Gevirtualiseerde systemen van disciplinaire macht moeten niet worden verward met zogenaamde systemen van virtual reality, omdat ze niet een soort *simulatie van de realiteit zijn*, ze worden gebruikt als instrumenten voor totale *overheersing van de werkelijkheid* zoals we die kennen en ervaren. We worden geconfronteerd met de streven naar totale controle op alle terreinen van het publieke en private leven. Met de implementatie van de videobewakingstechnieken zoals CCTV (als een van de meest recente uitbreidingen van Panopticon) De droom van Bentham bereikt zichzelf echt voorbij zijn aanvankelijke verbeeldingskracht.

De uitoefening van panoptische macht stopt echter niet alleen bij de videobewakingsniveau, de mogelijkheden worden voortdurend groter met de toegenomen technologische overheersing van de samenleving en onze algehele afhankelijkheid van technologie in alle aspecten van ons dagelijks leven levens, zoals het gebruik van internet en het toenemende aantal mobiele apparaten dat we gebruiken om sluit er op aan. 12

Bijvoorbeeld, sinds de opkomst van webgebaseerde sociale netwerken in de jaren 90 en hun integratie met GPS-locatiegebaseerde services, individuen die verschillende sociale netwerken plaatsen zeer gevoelige informatie in hun persoonlijke profielen, zoals volledige naam, thuis adres, contactgegevens, geboortedatum, stamboom, functieomschrijving, persoonlijke hobby's,

check-ins op bepaalde locaties op verschillende tijdstippen etc. Dit alles zorgt voor gerichte tracking van individuen door middel van professionele, persoonlijke en psychologische profilering.

13

Foucault breidde het thema van machtstechnologieën uit met dat van technologieën van het zelf, die een kwetsbaarheid of zwakte in de uitoefening van macht benadrukken door het belang benadrukken van technologieën van het zelf als middel om een individu te creëren autonomie binnen het macrodisciplinaire systeem. Hij beschouwde macht als een veld van meerdere relaties die een reeks uitgestrekte effecten van overheersing produceren, die niet stabiel zijn noch duurzaam (Michel Foucault 1976). Moderne macht kan niet worden gelokaliseerd omdat het wordt uitgeoefend door een groot aantal onbepaalde bronnen, is het niet vast maar eerder mobiel en kan niet worden begrepen of gedeeld. Het idee dat macht geworteld is in macrostructuren is bijvoorbeeld Foucault, verkeerd en om uit te leggen waarom hij een ijsberg-analogie geeft - waar het topje van de ijsberg is als een eerste hint of openbaring van iets dat groter of complexer is, is eigenlijk veel kleiner dan het echte ondergedompelde lichaam, waardoor een idee wordt geïntroduceerd dat eerder een postmoderne perspectief van heterogeen, divers, meervoudig, discontinu en vooral productief macht in plaats van destructieve. Disciplinaire macht is een positieve, productieve, vermenigvuldigende kracht en ondersteund door materiële uitbreidingen, komt het tegelijkertijd in meerdere verhoudingen. 14 De kracht van Foucault bouwt individuen op, geeft gevoel voor het eigen lichaam en identiteit, en het is overal te vinden. Asymmetrisch, deze nieuwe technieken van overheersing over individuen uitgeoefend als onderdeel van het raamwerk van veralgemeend panopticisme, moedig onbedoeld nieuwe individuele ervaringen van zelf-zijn aan, waardoor nieuwe praktijken en vormen van technologieën van het zelf ontstaan.

5. 1787

Foucault krijgt nog steeds kritiek omdat hij naar verluidt geen nieuw politiek voorstel zou hebben ingediend bestuursmodel om de beperkingen van de stroom te overstijgen die door zijn Onderzoek. Zijn kritische studies over politieke machtsstructuren en mechanismen ondermijnen elke

beschuldigingen dat hij heeft afgezien van het dragen van enige vorm van politieke verantwoordelijkheid. Ik zou zeggen dat Foucault nooit heeft geprobeerd de zittende te vervangen door een nieuw bestuursmodel. Door hij bekritiseerde eenvoudig de schematische machtsschema's die hij niet bereid was een ander voor te stellen alternatief schema om het huidige te vervangen, omdat hij hierdoor wist dat dit zou doorgaan met het koesteren van de essentie van het probleem, de *zelfvoorziening van macht*¹⁵.

Het begrip macht is cruciaal voor ons begrip van de positie van Foucault. traditioneel machtstheorieën hebben de neiging om het weer te geven als een macrostructuur, geconcentreerd in de handen van een uitspraak klasse in tegenstelling tot de gewone klasse. Hoewel dit soort analyse nuttig is om ons te helpen onthullen enkele van de terminale vormen van macht en zijn uitbreidingen, het is geenszins een uitputtend overzicht van het onderwerp macht en dominantie. Dit is precies de reden waarom Foucault probeerde... een gecombineerde macht/kennistheorie tot stand brengen door aan te tonen dat zowel macht als kennis, en hun tentakels graven dieper dan we ons ooit hadden kunnen voorstellen en dat er geen duidelijke lijn is van... onderscheid tussen hen, dus het is het beste als ze samen in paar worden geanalyseerd. Daarom, de kritiek dat Foucault een soort van onverschilligheid had bij het voorstellen van een nieuw politiek model van sociale organisatie is alleen consistent binnen een traditionele kijk op klassen-machtsstrijd schema's. Het is het sociaal-politieke kader of de logica zelf dat onder de loop moet worden genomen, niet door een revolutionaire lens, maar door de manier waarop we onszelf zien als individuen en de samenleving te veranderen Als geheel.

In "The End of History and the Last Man" stelt Francis Fukuyama dat "the huidige wereld lijkt te bevestigen dat de fundamentele principes van sociaal-politieke organisatie zijn sinds 1806 niet erg ver gevorderd." ¹⁶ In overeenstemming met de opvattingen van Alexandre Kojève beschouwt Fukuyama de Franse revolutie als een historisch eindpunt dat de fundamentele principes van de hedendaagse sociaal-politieke organisatie, dat wil zeggen de principes van vrijheid en gelijkheid. Volgens Fukuyama zijn onze politieke idealen en bestuursvormen zijn sindsdien niet erg ver gevorderd en worden eenvoudigweg uitgebreid geïmplementeerd rond de wereld in een proces dat tot op de dag van vandaag voortduurt – onder het mom van globalisering.

Samenvallend, de geschriften van Jeremy Bentham over het Panopticon-gevangenismodel dateren van vóór

Fukuyama's schatting met een kleine tijds marge die slechts enkele jaren teruggaat tot 1787. A

herformulering van Fukuyama's visie om de argumenten van Foucault op te nemen, levert het volgende op:

verklaring: de fundamentele principes van panoptisch toezicht en disciplinaire

controle - Foucault betoogt - evenals de principes van sociaal-politieke organisatie - Fukuyama

en Kojève stellen dat ze sinds 1787 niet erg ver zijn gevorderd; de gelijktijdige accentueren

optreden van de Franse revolutie en het Panoptische model als fundamentele principes van

sociaal-politieke organisatie. Bijgevolg breiden deze gecombineerde argumenten de reikwijdte van

de sociaal-politieke veranderingen verder terug, van 1806 tot 1787, in een tijd in de geschiedenis waarin de

mechanismen van panoptisch toezicht en disciplinaire controle versmolten met de onderliggende

fundamentele politieke principes om de ruggengraat te worden van de moderne sociaal-politieke

organisatie en controle.

6. Conclusie

Foucaults onderzoek naar panopticisme heeft de politiek drastisch veranderd

landschap door traditionele verhalen te dwingen in een nieuw licht te worden bekeken en zichtbaar nieuwe te markeren

keerpunt in de geesteswetenschappen in het algemeen. Daarom laten we ons in de schulden om verder af te vragen wat?

zijn wij in onze werkelijkheid als samenleving. Dit is mogelijk door de machtsstructuren verder bloot te leggen

betrokken bij het proces van productie en assimilatie van kennis. de gevestigde

autoriteit van de wetenschap is ook onder de loep genomen, want zoals Foucault heeft aangetoond:

het wetenschappelijke kenniscorpus is verre van onbevooroordeeld of onafhankelijk, aangezien het

vormt een integraal onderdeel van de bestaande machtsstructuren; daarom stellen we ons in staat om vragen te stellen

de doelen, doelen en doelstellingen van het geheel van geproduceerde kennis.

Een van Foucaults grootste prestaties is de nauwgezette documentatie van de

machtsanatomie door het alomtegenwoordige Panopticon-schema dat wordt gebruikt om verschillende instellingen te machtigen

die dit model gebruiken en disciplinaire macht uitoefenen. In Chomsky & Foucault (2006) heeft hij

onthult dat de echte politieke verantwoordelijkheid en "echte politieke taak is om de gameplay te bekritisieren"

van de zogenaamd neutrale en onafhankelijke instellingen; om ze zo te bekritisieren en te vernietigen

dat het obscuur uitgeoefende politieke geweld aan de binnenkant wordt onthuld, zodat we kunnen zijn

tegen hen kunnen vechten" (p. 53).¹⁷ Dit betekent dat *de enige manier van verzet die* we hebben is :

onze beschikking is om licht te werpen, al deze praktijken in de schijnwerpers te zetten en onophoudelijk te proberen

om ze onder de aandacht van het publiek te brengen. Daarom, zoals Foucault stelt, is het enige haalbare alternatief:

om manieren te vinden om het huidige model te verbeteren en geleidelijk aan vervanging te zoeken wanneer veel

aan de noodzakelijke voorwaarden is voldaan die een geleidelijke verschuiving van het machtsverwicht ten gunste van

iets nieuws.

---

¹ De afgelopen tijd zijn er voorbeelden in overvloed waar democratische regeringen hun grenzen overschrijden grondwettelijk voorgeschreven rollen door middel van ongrondwettelijke handelingen zoals het uitvoeren van massale surveillance, het verpletteren van afwijkende meningen door klokkenluiders te arresteren en al diegenen die zich uitspreken tegen overheidsmisbruik, het met geweld behandelen van vreedzame vergaderingen die uitsluitend proberen om democratische regeringen om herstel te verzoeken, het uitvoeren van buitengerechtelijke drone-moorden en martelingen enz. .

² Klokkenluiderspraktijken zijn niets nieuws, maar toch is het opmerkelijk om een van de meest recente gevallen te noemen over de aard en de omvang van de onthullingen die aan het publiek werden onthuld. Op 5 juni 2013 publiceerde Glenn Greenwald een artikel in de Guardian waarin werd onthuld dat de National Security Agency (NSA) massaal telefoongegevens verzamelde van miljoenen telefoonklanten. Vervolgens publiceerde The Washington Post de details van een internet-surveillanceprogramma genaamd PRISM, dat liet zien hoe de NSA directe toegang kreeg tot de systemen van negen internetbedrijven, waaronder Google, Facebook en Apple.

Met de eerste onthulling hebben we geleerd dat de overheid de nummers van beide partijen tijdens een gesprek kan verzamelen, evenals informatie over de duur en de locatie van de partijen die bij het gesprek betrokken zijn. Aan de hand van deze unieke identifiers, ook wel metadata genoemd, kan de overheid de beller effectief opsporen. De tweede onthulling over PRISM plaatst alle grote internetspelers in een compromitterende positie omdat de bedrijven er allemaal mee instemden te voldoen aan de overheids-eisen voor onbeperkte toegang tot gebruikersgegevens. Sinds deze eerste reeks onthullingen hebben we nieuwe en gestage golven van schokkende onthullingen gezien, elke keer meer verontrustend dan de vorige.

---

³ Voor een meer gedetailleerde beschrijving van het Panopticon, zie: BENTHAM, Jeremy. *Panopticum: Or het Inspectiehuis (1791)*, Kessinger Publishing, 2009.

⁴ Zie FOUCAULT, Michel. *Le Pouvoir psychiatrique, Cours au Collège de France. 1973-1974*, Parijs, Seuil, Gallimard, 2003, p. 78.

⁵ *Ibid.*, blz. 79.

⁶ Zie *Ibid.*, p. 76.

Bentham introduceert het concept van "een nieuwe manier om macht van geest over geest te verkrijgen" in het voorwoord van het "Panopticon: Of the Inspection House (1791)."

⁷ Een recent voorbeeld van het bereik en de complexiteit van moderne bewakingstechnieken, en dat hun terminale vormen van macht ernstig worden onderschat, zoals Foucault waarschuwde, was de Edward Snowden-affaire die aan het publiek een draconisch overheidsapparaat onthulde dat door de Amerikaanse regering en haar bondgenoten in een poging om de hele wereld te bespioneren, wat alleen doet denken aan fictiewerken zoals 1984 van George Orwell en Brave New World van Aldous Huxley.

⁸ Zie BENTHAM(2003).

⁹ *Ibid.*, blz. 75.

¹⁰ Ik introduceer het idee van *cellulaire verspreiding van disciplinaire praktijken en hulpmiddelen* voor de eerste keer in mijn boek: Sekulovski, J. (2013). Panoptisme Généralisé. In F.Laruelle & G. Grelet (Eds.), *Postures et pratiques de l'Homme: libéralisme, philosophie non-standard et pensée japonaise*. (blz.

123-139). Parijs, Frankrijk: L'Harmattan.

¹¹ Er is bijvoorbeeld een enorme toename van optische apparaten zoals CCTV-camera's in de openbare ruimtes van moderne steden. Uit de cijfers blijkt dat er momenteel alleen in Groot-Brittannië meer dan 4 miljoen CCTV-camera's zijn geïnstalleerd in openbare ruimtes in het hele land. Alleen in Londen zijn er geschatte cijfers van 500.000 camera's. Een ander voorbeeld is Frankrijk, waar nu zijn er meer dan 340.000 CCTV-camera's geïnstalleerd met een bijzonder hoge concentratie in Parijs, tot tweederde en voortdurend toenemend, met een jaarlijkse groei tussen 25000 en 30000 nieuwe CCTV-systemen.

Bron: «Videosurveillance»,

[http://fr.wikipedia.org/wiki/Vid%C3%A9osurveillance#En_France],(pagina

geraadpleegd

28-11-2015).

¹² In de afgelopen tijd hebben enkele pogingen om verschillende wetten goed te keuren een ongekende controverse veroorzaakt. Deze wetten probeerden de ondertekenende landen toestemming te geven om internationale valsemunterij op een efficiëntere manier te bestrijden, maar dit ging ten koste van de vrijheid van meningsuiting via internet. Deze wetten hebben getracht onze privacy op het internet continu te bewaken zonder voorafgaande rechterlijke toestemming. Dit zijn: ACTA (Anti-namaak Handelsovereenkomst), SOPA (Stop Online Piracy Act) en PIPA (PROTECT IP Act). andere handelingen zoals

---

aangezien de NDAA (National Defense Authorization Act) in de Verenigde Staten nog gevaarlijker is voor het leven en de vrijheden van zijn burgers. Hoewel SOPA en ACTA kunnen worden gebruikt voor het toezicht op personen op internet zonder voorafgaande rechterlijke toestemming, wil de NDAA, onder het voorwendsel van de bestrijding van terrorismedreigingen, een staat van beleg instellen voor het hele grondgebied van de VS, klaar om op elk moment te worden gebruikt zonder voorafgaande waarschuwing, een soort permanente staat van beleg onder vermomming. De wet in kwestie kan absolute macht uitoefenen, waarbij de wettelijke detentie voor onbepaalde tijd zonder proces en marteling van Amerikaanse burgers op louter verdenking een staatsvoorzicht wordt. Terwijl publieke actie succes heeft geboekt in de strijd tegen de ACTA-, SOPA- en PIPA-wetten, heeft de NDAA in december 2012 de stemming in de Senaat van de staat aangenomen, waardoor een *democratie van opgeschorte rechten* voor alle Amerikaanse burgers werd afgedwongen.

13 Een les die geleerd had moeten worden uit de meest recente geschiedenis van de wereld, is dat verschillende vormen van politieke regimes dure, door de staat geleide apparaten hebben gebruikt om te proberen dit soort individuele informatie te verzamelen terwijl ze grote moeilijkheden ondervonden. Integendeel, we geven nu gewillig al deze informatie weg door deze elke keer dat we sociale netwerken gebruiken in handen te geven van multinationale ondernemingen. Instanties voor het verzamelen van inlichtingen, zoals de National Security Agency (NSA) of The Government Communications Headquarters (GCHQ) verzamelen dit soort persoonlijke informatie gemakkelijk door ze gemakkelijk weg te gooien. van elk stukje privé-informatie die we online zetten die heel moeilijk te verzamelen zou zijn anders.

¹⁴ Zie FOUCAULT, Michel. *Histoire de la sexualité I, La volonté de savoir*, Parijs, Gallimard, 1976.

15 *Zelfvoorziening van macht* verwijst naar een gesloten systeem van macht/kennis met het onderscheidende kenmerk dat het zichzelf voor onbepaalde tijd kan reproduceren. Aangezien het koppel macht/kennis onafscheidelijk is en er geen duidelijke scheidslijn tussen hen is, kan vanuit een Foucauldiaans perspectief worden gezegd dat het gewoon twee kanten van dezelfde medaille zijn, kan worden gezegd dat macht en kennis één enkele zelfvoorzienende en auto-referentiële systeem dat zichzelf zonder onderscheid in stand kan houden. François Laruelle spreekt eveneens over filosofie (als een specifieke vorm van kennis), en over een zelfvoorzienende of op zichzelf staande beoefening van filosofie vanwege het inherente vermogen om zichzelf voortdurend te reproduceren, handelend als ingesloten auto-referentiële systeem dat de eenzijdige capaciteit heeft om onder zijn gezag nieuwe soorten kennis op te nemen.

16 Zie FUKUYAMA, Francis. *The End of History and the Last Man*, New York, Free Press, 1992. Fukuyama stelt dat "Alexandre Kojève, de grote Russisch-Franse vertolker van Hegel, betoogde dat de geschiedenis als zodanig in het jaar 1806 was geëindigd met de Slag om Jena-Auerstadt, toen Napoleon de Pruisische monarchie versloeg en de principes van vrijheid en gelijkheid naar Hegels deel van Europa bracht. Op zijn typisch ironische en speelse manier suggereerde Kojève dat alles wat er sinds 1806 was gebeurd, inclusief de storm en de storm van de twintigste eeuw met zijn grote oorlogen en revoluties, gewoon een kwestie van opvullen was. Dat wil zeggen, de basisprincipes van de moderne regering waren vastgesteld tegen de tijd van de Slag bij Jena; de taak daarna was niet om nieuwe principes en een hogere politieke orde te vinden, maar om ze te implementeren in steeds grotere delen van de wereld" (Fukuyama, Kindle HD, 2011). Fukuyama is het eens met deze beoordeling en is van mening dat deze het verdient te worden genomen

---

ernstig. Dus in plaats van 1989 als het jaar waarin de geschiedenis eindigt, pleit hij in plaats daarvan voor het standpunt van Kojève, dat het jaar 1809 stelt.

¹⁷ Voor een meer gedetailleerd verslag, zie: CHOMSKY, Noam et FOUCAULT, Michel. *Sur la nature humaine, Comprendre le pouvoir, Interlude*, Bruxelles, Éditions Aden, 2006, p. 53.

Referentie lijst:

- BENTHAM, J. (2009). *Panopticon: Of het Inspectiehuis* (1791), Kessinger Publishing.
- COHEN, DE (2010). *Massabewaking en staatscontrole*. New York: Palgrave Macmillan.
- CHOMSKY, N. & FOUCAULT, M. (2006). *Sur la nature humaine, Comprendre le pouvoir, Interlude*. Bruxelles, Éditions Aden.
- DERECK, J. & DRAFFAN, G. (2004). *Welkom bij de machinewetenschap. Surveillance en de cultuur van controle*. Chelsea Green Publishing Company.
- FOUCAULT, M. (1975) *Surveiller en punir*. Parijs: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (1976). *Histoire de la sexualité I, La volonté de savoir*. Parijs: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (1994a). *Dits et Écrits 1954-1988, boekdeel II*. Parijs: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (1994b). *Dits et Écrits 1954-1988, boekdeel IV*. Parijs: Gallimard.
- FOUCAULT, M. (2003). *Le Pouvoir psychiatrique, Cours au Collège de France. 1973-1974*. Parijs: Seuil, Gallimard.
- FUCHS, C., BOERSMA, K., ALBRECHTSLUND, A., & SANDOVAL, M. (red.). (2012). *Internet en bewaking. De uitdagingen van Web 2.0 en sociale media (Routledge Studies in Science, Technology and Society)*. New York: Rouge.
- FUKUYAMA, F. (1992). *Het einde van de geschiedenis en de laatste mens*. New York: vrije pers.
- FUKUYAMA, F. (2011). *De oorsprong van politieke orde* [Kindle HD]. Opgehaald van <http://www.amazon.com/>
- KRUEGLE, H. (2011). *CCTV-bewaking: videopraktijken en technologie*. Newton: Butterworth-Heinemann.
- KAZASHI, N. (2009). *Acteren-intuïtie en Pathos in Nishida en Miki: voor het onzichtbare van het tijdperk na Hiroshima, of bestraalde lichamen van macht*. Diogenes: 57 (3), 89-102.
- LARUELLE, F. (2008). *Inleiding aux sciences génériques*. Parijs: éditions Petra.
- SEKULOVSKEI, J. (2013). *Postures et pratiques de l'Homme: libéralisme, philosophie non-standard en pensée japonaise*. Parijs: L'Harmattan.

Auteurs informatie

Jordanco SEKULOVSKEI, Ph.D.

(yyyyyy•yyyyyy)

Associate onderzoeker en parttime docent

Graduate School of Humanities, Kobe University, Japan

Associate Onderzoeker

Oost-Aziatisch onderzoekscentrum, Universiteit van Kyoto, Japan